

คปพ. กับการวางแผนและพัฒนาองค์กรเกษตรกรในท้องถิ่น

พจน์ ชุมศรี และ สันติ อุทัยพันธุ์
การส่งเสริมธุรกิจเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร

บทคัดย่อ

คปพ. เป็นชื่อย่อของโครงการปรับปรุงระบบแผนและพัฒนาเกษตรกร ซึ่งดำเนินการโดย กรมส่งเสริมการเกษตร ภายใต้แนวคิดการพัฒนาการเกษตรจากล่างสู่บน โดยต้องการให้เกษตรกรเป็นผู้คิดและวางแผนการผลิตการตลาดของตนเอง โดยมีเจ้าหน้าที่ภาคสนาม (เกษตรตำบล) เป็นเพื่อนคู่คิดหรือที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะทางเลือกทั้งด้านการผลิต ตลาด เทคโนโลยีและปัจจัยการผลิตการพัฒนา กลุ่ม ทรัพยากร และอื่น ๆ แก่เกษตรกรเพื่อตัดสินใจ

ปรัชญาของ คปพ. คือ "ให้ทางเลือกที่เหมาะสมแก่เกษตรกร" โดยจัดหลักการกระจายอำนาจการบริหารงานพัฒนาการเกษตรไปยังส่วนภูมิภาคให้ถึงมือเกษตรกรอย่างมีระบบ สร้างการมีส่วนร่วมทุกฝ่ายและเน้นการส่งเสริมการกระจายการผลิตและรายได้ไปสู่เกษตรกรผู้ด้อยโอกาสเป็นสำคัญ ทั้งนี้โดยมีแนวทางการดำเนินดังต่อไปนี้

- สนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ภาคสนาม (เกษตรตำบล) ให้สามารถวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมแก่เกษตรกร
  - สนับสนุนให้มีการรวมตัวของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย เพื่อร่วมกันคิด วางแผนปฏิบัติและประเมินผล โดยมีเจ้าหน้าที่เป็นผู้เสนอแนะทางเลือกแก่เกษตรกร
  - สนับสนุนแผนการผลิตและการตลาดของเกษตรกร โดยการผสมผสานแผนงาน โครงการและกิจกรรมของรัฐ ตลอดจนถึงภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมีระบบ อีกทั้งปรับปรุงระบบประสานแผนเพื่อเปิดโอกาสให้แผนการผลิตและการตลาดของเกษตรกร (แผนกลุ่ม) เข้าสู่ระบบแผน กชช. อย่างเป็นระบบ
  - เร่งรัดการกระจายการผลิตและรายได้แก่เกษตรกรผู้ด้อยโอกาสคือครัวเรือนเกษตรกรรายได้น้อย (เกษตรกรรายย่อย) ตลอดจนให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองต่อไป
- ปัจจัยและเงื่อนไขสำคัญต่อผลความสำเร็จของโครงการ
- ทัศนคติที่มีต่อเกษตรกรของผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตรทุกระดับตามแนวคิดที่ต้องการให้เกษตรกรเป็นผู้คิด ตลอดจนการเจ้าหน้าที่จะต้องเปลี่ยนบทบาทของตัวเองจากผู้ชี้นำเป็นผู้ชี้แนะตามความต้องการของเกษตรกร อีกทั้งความจริงใจของผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตรและเกษตรกรอย่างเป็นระบบและเป็นธรรมชาติ
  - การให้การสนับสนุนแก่เจ้าหน้าที่ภาคสนามในทุกด้าน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการทำงานกับเกษตรกร อันจะมีผลให้เกษตรกรมีบทบาทตอบสนองของเจ้าหน้าที่ในฐานะเพื่อนคู่คิด ที่ปรึกษาผู้ให้ข้อเสนอแนะ ทางเลือกต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับเกษตรกรเอง
  - การสนับสนุนแผนการผลิตและการตลาด (แผนกลุ่ม) ของเกษตรกรเองโดยประสานปัจจัยการผลิต รวมทั้งเทคโนโลยีต่าง ๆ จากภาครัฐและเอกชนเข้าไปสนับสนุนเกษตรกรอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

ความนำ

การพัฒนาเกษตรกรรมนั้นเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีความคุ้นเคยกับอาชีพการเกษตรมาช้านาน รวมทั้งรายได้ของประเทศส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับกิจกรรมทางด้านการเกษตรเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญ ต่อการพัฒนาการเกษตรมาโดยตลอด

จากอดีตที่ผ่านมา แม้ว่าจะมีความพยายามปรับปรุงการดำเนินงานด้านการพัฒนาการเกษตร ทั้งในรูปการสนับสนุนด้านต่าง ๆ รวมทั้งปรับปรุงระบบการประสานงานของส่วนราชการ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกันเป็นระบบ แต่ก็ยังมีหลายปัจจัยที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอาชีพของเกษตรกร ดังกล่าว เช่นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติยังไม่เหมาะสม ขาดความเชื่อมโยงระบบการตลาดกับการผลิต ประการสำคัญเกษตรกรไม่ค่อยมีส่วนร่วมกันอย่างจริงจัง รวมทั้งระบบการดำเนินงานที่ผ่านมา ยังคงเป็นลักษณะจากบนลงล่าง (Top down) อยู่ จึงทำให้เกษตรกรไม่สามารถได้รับผลจากการพัฒนาเท่าที่ควร

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 นี้ คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการโครงการปรับปรุงระบบแผนและระบบพัฒนาการเกษตรในระดับจังหวัด และพัฒนาเกษตรกรรายย่อย ซึ่งทั้งสองโครงการได้รวมกันเข้าเป็นโครงการใหม่ คือ โครงการปรับปรุงระบบแผนและพัฒนาเกษตรกร (คปพ.) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับโครงสร้างการส่งเสริมการเกษตร โดยเน้นการกระจายอำนาจทางการบริหารไปยังส่วนภูมิภาค เพื่อให้เกษตรกรสามารถร่วมวางแผนการผลิตกับฝ่ายรัฐ และเอกชน ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด รวมทั้งสัมพันธ์กับศักยภาพของพื้นที่ และปัญหาความต้องการของเกษตรกร อันจะส่งผลให้เกษตรกรเกิดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาในรูปของกลุ่มกิจกรรมอย่างถาวรและมีเสถียรภาพต่อไป

ปรัชญา คปพ.

"ให้ทางเลือกที่เหมาะสมแก่เกษตรกร"

หลักการ คปพ.

- กระจายอำนาจการบริหารงานพัฒนาการเกษตรไปยังส่วนภูมิภาคให้ถึงมือเกษตรกรอย่างมีระบบ เพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาการเกษตรจากล่างสู่บน
- สร้างการมีส่วนร่วมทุกฝ่าย (เกษตรกร ภาคเอกชนและภาครัฐ) ในการพัฒนาการเกษตร
- การเน้นการส่งเสริมการกระจายการผลิตและรายได้ไปสู่เกษตรกรผู้ด้อยโอกาสเป็นสำคัญ

แนวทางดำเนินงาน

● กระจายอำนาจการบริหารงานพัฒนาการเกษตรไปยังส่วนภูมิภาคให้ถึงมือเกษตรกรอย่างมีระบบ โดยสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ภาคสนามจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตรกรในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด เพื่อให้เกษตรกรมีข้อมูลทางเลือกที่เหมาะสมในการตัดสินใจ เช่น

- ทางเลือกในการแก้ปัญหาด้านการผลิตและการตลาด
- ทางเลือกในการกระจายการผลิตกิจกรรมใหม่ (พืช สัตว์ ประมง และอื่น ๆ)
- ทางเลือกในด้านเทคโนโลยีและปัจจัยการผลิต
- ทางเลือกในการใช้ทรัพยากร
- ทางเลือกในด้านการพัฒนากลุ่ม
- ทางเลือกด้านตลาด (ระบบการจำหน่าย)
- ทางเลือกอื่นๆ

● สนับสนุนให้มีการรวมตัวของเกษตรกรกลุ่มบุคคลเป้าหมายที่มีปัญหา ความต้องการรวมทั้งที่อยู่ในสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่คล้ายคลึงกัน

● สนับสนุนให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรทั้งในด้านการวางแผนการดำเนินงาน และการประเมินผล โดยเจ้าหน้าที่เป็นผู้ให้ทางเลือกและร่วมดำเนินงานในลักษณะทำงานกับเกษตรกรไม่ใช่ทำงานให้เกษตรกร (Work with not work for) รูปธรรมของการมีส่วนร่วมของเกษตรกรที่แท้จริงคือ แผนกลุ่ม

● ผสมผสานแผนงานโครงการและกิจกรรมของรัฐ ตลอดจนถึงภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรอย่างมีระบบ โดยการพัฒนาโครงสร้างการเชื่อมโยงการตลาดและอุตสาหกรรมเกษตรเข้ามาสนับสนุนแผนการผลิตของกลุ่มบุคคลเป้าหมาย ให้เกิดเป็นระบบครบวงจรอย่างแท้จริง

● ปรับปรุงระบบการประสานแผนในระดับต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้แผนกลุ่มเข้าสู่แผนตามระบบ กชช.

● เร่งรัดการกระจายรายได้ภาคการเกษตร มุ่งเน้นการพัฒนาช่วยเหลือเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย (รายย่อย) เป็นสำคัญ โดยจัดระบบโครงสร้างการดำเนินงานให้มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กับองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งด้านเทคโนโลยี ด้านการตลาดราคาผลผลิต รวมทั้งด้านสินเชื่อและปัจจัยการผลิตต่างๆ ให้ลงไปส่งเสริมสนับสนุนแก่ครัวเรือนรายได้น้อยให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ อันจะสามารถแก้ปัญหาที่แท้จริงของเกษตรกรที่ด้อยโอกาส อันจะทำให้เกิดการกระจายรายได้ ทั้งในภาพรวมและภาคการเกษตรอย่างจริงจัง

● ปรับกิจกรรมสนับสนุนเกษตรกรเป็นรูปของกองทุนหมุนเวียนแก่กลุ่มเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย (รายย่อย) เพื่อให้เกษตรกรมีประสบการณ์ และความชำนาญในการบริหารงานกลุ่มกิจกรรมร่วมกัน อันเป็นผลให้เกิดการพึ่งพาตนเอง

วิธีการดำเนินงาน

สนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่ภาคสนาม สามารถปรับปรุงระบบข้อมูล และวิเคราะห์พื้นที่และเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร (ทางเลือก) ทั้งในระดับหมู่บ้าน และตำบล ดังนี้

ปรับปรุงระบบข้อมูลตามกลุ่มของข้อมูล

- จัดระบบตามกลุ่มของข้อมูลทั้งทางด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ และสังคม
- จัดระบบข้อมูลในรูป "แผนที่ข้อมูลพื้นฐาน" เพื่อสะดวกในการนำมาใช้ประโยชน์
  - สนับสนุนข้อมูลตามระบบ กชช. 2ค
  - เพื่อบริการและประสานข้อมูล
  - อื่น ๆ

วิเคราะห์พื้นที่และเกษตรกรเพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร (ทางเลือก)

- ระดับและวิธีการวิเคราะห์ฯ
  - ระดับตำบล ใช้วิเคราะห์พื้นที่ (Area-Analysis: AA.) ทั้งนี้โดยผสมผสาน วิเคราะห์ระบบนิเวศน์เกษตร (Agro-ecosystem Analysis) กับวิธีการประเมินสถานะชนบทเร่งด่วน (Rapid Rural Appraisal :RRA)
  - ระดับหมู่บ้าน ใช้วิธีวิเคราะห์ระบบชนบทระดับหมู่บ้าน (Rural System Analysis: RSA.)
- เทคนิคในการวิเคราะห์ ตั้งประเด็นคำถามโดยใช้กิจกรรมเป็นคำถาม เช่น
  - กิจกรรมการผลิตเดิม
  - กิจกรรมการผลิตอะไร
  - เกษตรกรทำอะไร
  - บ้างจียอะไรบ้างที่ต้องปรับปรุงหรือพัฒนา
  - บ้างจียดังกล่าวเป็นปัญหาหรือความต้องการของเกษตรกรจริงหรือไม่
  - ถ้าจริงทำได้หรือไม่ (มีเทคโนโลยีที่เหมาะสมหรือไม่)
  - ถ้าทำได้ จะทำอะไร ะไรก่อนหลัง แล้วจะทำเมื่อไร
  - ถ้าทำไม่ได้จะเปลี่ยนไปทำอะไรใหม่ ๆ ได้หรือไม่ อะไรเหมาะกับความต้องการของเกษตรกร พื้นที่ และตลาดหรือไม่
    - การกระจายการผลิตกิจกรรมใหม่
    - กระจายการผลิตอะไร (กิจกรรมอะไร)

- ทำไม
  - ความต้องการของเกษตรกร
  - ความต้องการของตลาด
  - ศักยภาพของพื้นที่
  - นโยบาย
- ทำที่ไหน ทำเท่าไร (พิจารณาจาก)
  - เทคโนโลยีและเงื่อนไขของกิจกรรมนั้น
  - ศักยภาพของพื้นที่
    - ดิน
    - น้ำ (ปริมาณ คุณภาพ)
    - ภูมิอากาศ
  - ตลาด (ปริมาณ คุณภาพและราคา) และแหล่งปัจจัยการผลิต
  - เงื่อนไขของคนในพื้นที่ (ประสบการณ์และทัศนคติ)
- จะทำอะไรบ้างกับกิจกรรมนั้น ๆ
  - เทคโนโลยี
  - พันธุ์
  - ฤดูปลูก
  - การเตรียมดิน
  - การดูแลรักษา
  - วิธีการส่งเสริมการเกษตร
  - การประสานงาน

สนับสนุนให้มีการรวมตัวของเกษตรกรกลุ่มบุคคลเป้าหมาย

ศึกษาและจำแนกเกษตรกรตามสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม และความสามารถในการผลิต

สร้างความคุ้นเคยกับเกษตรกร

ส่งเสริมการรวมกลุ่มตามสาขาอาชีพ และตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

เสนอแนะทางเลือกแก่กลุ่ม

สนับสนุนกิจกรรมการผลิตของกลุ่ม

การส่งเสริมการกระจายการผลิตและรายได้แก่ครัวเรือนเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย (เกษตรกรรายย่อย)

ศึกษาและจำแนกเกษตรกรครัวเรือนรายได้น้อยออก ที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน 5,000 บาท/คน/ปี แล้วจำแนกออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

- รับจ้าง
- เช่าที่ดิน
- มีที่ดินของตนเอง

สนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายโดยให้ความสำคัญแก่เกษตรกรรายย่อย ประเภทเช่าที่ดิน และประเภทมีที่ดินของตนเอง

ร่วมกับเกษตรกรศึกษาวิเคราะห์ วางแผนการกระจายการผลิตในระดับไร่นา สนับสนุนแผนของกลุ่ม ในลักษณะกองทุนหมุนเวียน

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

เชิงปริมาณ

วิเคราะห์พื้นที่และเกษตรกร เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการเกษตร

- ระดับตำบล ครบทุกตำบลแล้ว
- ระดับหมู่บ้านจัดทำได้ 5,656 หมู่บ้านในเขตเกษตรล้ำหลัง
- ระดับอำเภอ กำลังดำเนินการอยู่จะแล้วเสร็จภายในปี 2534

พัฒนาและสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรรายย่อย ใน 5,656 หมู่บ้าน ให้ดำเนินกิจกรรมเพิ่มรายได้

ฝึกอบรมผู้แทนเกษตรกรรายย่อย จำนวน 7,500 คน จาก 3,750 หมู่บ้าน 2

เชิงคุณภาพ

จากรายงานการประเมินผลโครงการฯ ของฝ่ายติดตามและประเมินผล กรมส่งเสริมการเกษตร สรุปได้ดังนี้

● ประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ในเรื่องการวิเคราะห์ พื้นที่และเกษตรกร และเรื่องการกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มและการวางแผนกลุ่มกิจกรรมนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลส่วนใหญ่มีคุณสมบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเรื่องการผสมผสานโครงการกับแผนกลุ่มกิจกรรม คพพ.นั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลส่วนใหญ่มีคุณสมบัติอยู่ในระดับดี

- การรวมกลุ่ม มีสาเหตุหลักจากความต้องการของสมาชิกเอง ส่วนใหญ่กลุ่มมีการจัดทำบัญชีรายชื่อสมาชิก และมีเป้าหมายในการดำเนินงานที่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร
- ศักยภาพของกลุ่ม จำนวนสมาชิกของกลุ่มมีอาชีพสอดคล้องกับกิจกรรมกลุ่มสมาชิกมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง การแก้ปัญหาภายในกลุ่มนั้นสมาชิกทุกคนร่วมมือร่วมใจแก้ไขปัญหา
- การดำเนินงานกลุ่ม สมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ดี มีการวางแผนในการดำเนินงาน การถ่ายทอดข่าวสารใช้การเรียกประชุม และส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ไม่มีรายได้

สรุป

จากอดีตที่ผ่านมาอาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาการเกษตรเน้นการขึ้นและกำหนดเนื้อหาการส่งเสริมการเกษตรให้เกษตรกรไปปฏิบัติตามเดิม ส่วนใหญ่สำหรับระบบ คพพ. นั้น เน้นการปรับแนวทางในการส่งเสริมให้เกษตรกรเป็นผู้คิดริเริ่ม โดยมีฝ่ายรัฐเป็นฝ่ายเตรียมข้อมูลทางเลือกที่เหมาะสมให้ เกษตรกรตัดสินใจโดยตัวของเขาเอง ซึ่งแนวคิดดังกล่าวอาจจะมีนักวิชาการหลายท่านคิดว่าคงจะทำได้ลำบาก เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มักจะเคยชินอยู่กับการรับคำสั่งและให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้มาแต่เดิม คำถามมีอยู่ว่าเราจะปล่อยให้เกษตรกร เป็นหมันทางความคิด ไปอีกหรือ?

คำตอบของเอกสารเรื่องนี้อยู่ที่ว่าเกษตรกรน่าจะจะต้องได้รับการพัฒนาส่งเสริมที่ถูกต้อง ในการที่จะนำไปสู่การช่วยเหลือตนเองในที่สุด โดยบทบาทของรัฐจะต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับแนวทางของ คพพ. อันจะทำให้เกษตรกรสามารถเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหา อีกทั้งการพัฒนาอาชีพความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น โดยตัวของเขาเอง โดยมีรัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุนทางเลือกที่เหมาะสมรวมทั้งประสานภาคเอกชนและอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรให้เกิดการกระจายด้วยความเป็นธรรมแก่เกษตรกรโดยเฉพาะเกษตรกรที่ยากไร้และด้อยโอกาสที่มีเป็นจำนวนมากในขณะนี้

ประเด็นที่สำคัญของการใช้ คพพ. ให้เกิดประโยชน์อย่างต่อเนื่องและส่งผลถึงเกษตรกรอย่างจริงจัง นั้น ไม่เพียงแต่มีปรัชญา หลักการ และแนวทางดำเนินการดังกล่าวข้างต้นเท่านั้น แต่จะต้องขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งการพัฒนาเกษตรกรในรูปขององค์การธรรมชาติที่เกิดจากการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังของเกษตรกรและภาคเอกชนอย่างต่อเนื่องด้วย

ภาคผนวก

กรณีตัวอย่างการแบ่งเขตการวางแผนในระดับหมู่บ้านของอำเภอปรางค์กู่ชัย

อำเภอปรางค์กู่ชัย ประกอบด้วยเขตการวางแผน 6 เขต ดังนี้

- 1.เขตการวางแผนที่ 1 (ขวม.1) คือเขตเกษตรล้าหลังในหมู่บ้านปกติ ประกอบด้วย 2 เขตย่อย
  - เขตย่อยที่ 1 เขตที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดอน ขวม.1 (1)
  - เขตย่อยที่ 2 เขตที่มีพื้นที่นาและดอนสัดส่วนใกล้เคียงกัน ขวม.1 (2)
2. เขตการวางแผนที่ 2 (ขวม.2) คือเขตเกษตรทั่วไป ประกอบด้วย 3 เขตย่อย
  - เขตย่อยที่ 1 เขตที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่นา ขวม.2 (1)
  - เขตย่อยที่ 2 เขตที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดอน ขวม.2 (2)
  - เขตย่อยที่ 3 เขตที่มีพื้นที่ดอนและนาสัดส่วนใกล้เคียงกัน ขวม.2 (3)
3. เขตการวางแผนที่ 3 (ขวม.3) คือ เขตเกษตรชลประทาน ประกอบด้วย 3 เขตย่อย
  - เขตย่อยที่ 1 เขตที่เป็นหมู่บ้าน อพป. ขวม.3 (1)
  - เขตย่อยที่ 2 เขตพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ดอนข้างดอน ขวม. 3 (2)
  - เขตย่อยที่ 3 เขตที่พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลุ่มมีโอกาสน้ำท่วมถึง ขวม.3 (3)
4. เขตการวางแผนที่ 4 (ขวม.4) คือ เขตปฏิรูปที่ดิน ประกอบด้วย 4 เขตย่อย
  - เขตย่อยที่ 1 เขตปฏิรูปที่ดินที่เป็นทั้งหมู่บ้านล้าหลังและ อพป. ขวม.4 (1)
  - เขตย่อยที่ 2 เขตปฏิรูปที่ดินที่เป็นหมู่บ้านล้าหลัง ขวม.4 (2)
  - เขตย่อยที่ 3 เขตปฏิรูปที่ดินที่เป็นหมู่บ้าน อพป. ขวม.4 (3)
  - เขตย่อยที่ 4 เขตปฏิรูปที่ดินที่เป็นหมู่บ้านปกติ ขวม. 4 (4)
5. เขตการวางแผนที่ 5 (ขวม.5) คือพื้นที่ฟูทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบด้วย 8 เขตย่อย
  - เขตย่อยที่ 1 เขตหมู่บ้านป่าไม้ที่เป็นทั้งหมู่บ้านล้าหลังและ อพป.ขวม.5 (1)
  - เขตย่อยที่ 2 เขตหมู่บ้านป่าไม้ที่เป็นหมู่บ้านล้าหลัง ขวม.5 (2)
  - เขตย่อยที่ 3 เขตหมู่บ้านในเขตป่าไม้ที่เป็นหมู่บ้านล้าหลัง และอพป. ขวม.5 (3)
  - เขตย่อยที่ 4 เขตหมู่บ้านในเขตป่าไม้ที่เป็นหมู่บ้านล้าหลัง ขวม.5 (4)
  - เขตย่อยที่ 5 เขตหมู่บ้านป่าไม้ที่เป็นหมู่บ้าน อพป. ขวม.5 (5)
  - เขตย่อยที่ 6 เขตหมู่บ้านป่าไม้ที่เป็นหมู่บ้านปกติ ขวม.5(6)
  - เขตย่อยที่ 7 เขตหมู่บ้านในเขตป่าไม้ที่เป็นหมู่บ้าน อพป. ขวม.5 (7)
  - เขตย่อยที่ 8 เขตหมู่บ้านในเขตป่าไม้ที่เป็นหมู่บ้าน ปกติ ขวม.5 (8)
6. เขตการวางแผนที่ 6 (ขวม.6) คือเขตอนุรักษ์ป่าไม้ ประกอบด้วย 3 เขตย่อย
  - เขตย่อยที่ 1 เขตอนุรักษ์ที่เป็นหมู่บ้านล้าหลัง ขวม.6 (1)
  - เขตย่อยที่ 2 เขตอนุรักษ์ที่เป็นหมู่บ้าน อพป. ขวม.6 (2)
  - เขตย่อยที่ 3 เขตอนุรักษ์ที่เป็นหมู่บ้านปกติ ขวม.6 (3)

ลักษณะของเขต	เขตความเหมาะสมที่						
	1	2	3	4	5	6	
- กิจกรรมรอง	ถั่วเหลือง	ข้าวไร่	ไม้ผล	ไม้ผล	พืชผัก	ไม้ผล	
	ฝ้าย	ไม้ผล	มะม่วง	มะม่วง	พริก	มะม่วง	
	ไม้ผล	มะม่วง	ขนุน	มะขามหวาน	แตงกวา	ขนุน	
		มะขามหวาน	มะขามหวาน	ขนุน	มะเขือ	มะขามหวาน	
		ลิ้นจี่	หม่อน-ไหม	ลิ้นจี่		หม่อน-ไหม	
	มะม่วง	ขนุน	กล้วย	พืชผัก			
	มะขามหวาน	กล้วย	ขนุน	พริก			
	ลิ้นจี่	พืชผัก	พืชผัก	แตงกวา			
	ทุเรียน	แตงกวา	แตงกวา	มะเขือ			
	กระท้อน	พริก	พริก				
	กล้วย						
	หม่อน-ไหม						
	ยางพารา						
	ทางเลือกใหม่	อ้อย	โคเนื้อ	ไผ่ตง	ไผ่ตง	ฝ้าย	ฝ้าย
		ถั่วเขียว	โคนม	กระท้อน	ไผ่ตง	ถั่วเหลือง	ถั่วเหลือง
		ไผ่ตง	หม่อน-ไหม	ส้มโอ	ยางพารา	ลิ้นจี่	ไผ่ตง
		โคเนื้อ	ถั่วเหลือง	หม่อน-ไหม	กระท้อน	กระท้อน	กระท้อน
		อ้อย		ลิ้นจี่	ส้มโอ	ลิ้นจี่	
		ฝ้าย				โคเนื้อ	
		กระท้อน					
	ส้มโอ						

จำนวนพื้นที่ (ไร่) ของหมู่บ้านต่าง ๆ แบ่งตามเขตความเหมาะสม

หมู่ที่	เขต 1	เขต 2	เขต 3	เขต 4	เขต 5	เขต 6	รหัสเขต การวางแผน
1.	850	-	700	-	-	-	ขพ.4 (3)
2.	2,630	265	-	-	30	-	ขพ.4 (2)
3.	255	-	-	-	-	2,305	ขพ.4 (1)
4.	-	-	-	-	-	1,745	ขพ.4 (2)
5.	875	-	585	-	-	-	ขพ.6 (3)
6.	420	-	1,055	-	-	635	ขพ.4 (1)
7.	3,420	2,280	-	-	-	-	ขพ.4 (1)
8.	2,125	-	-	-	-	3,190	ขพ.4 (1)
9.	1,440	-	805	-	-	2,470	ขพ.4 (1)
10.	270	-	13,050	-	-	-	ขพ.4 (3)
11.	4,980	3,000	-	2,000	-	-	ขพ.4 (3)
12.	2,985	330	-	-	-	-	ขพ.4 (3)
13.	8,725	970	-	-	-	-	ขพ.4 (3)
14.	2,665	530	-	355	-	-	ขพ.4 (1)
15.	-	-	-	-	-	3,850	ขพ.5 (3)
16.	1,360	585	-	-	-	-	ขพ.4 (4)
17.	3,575	-	-	-	190	-	ขพ.4 (2)
18.	3,780	3,485	-	-	-	-	ขพ.4 (2)
19.	1,520	1,015	-	-	-	-	ขพ.4 (4)
	41,875	12,460	15,595	2,355	220	14,195	

กรณีตัวอย่างเทคโนโลยีและเงื่อนไขจากฝ่ายวิชาการ

ลันจี้

ลักษณะดิน	ดินร่วนปนทราย, ดินเหนียวร่วนซุย และไม่มีชั้นหินปูนอยู่ด้านล่าง มี pH 5.5-7.0
การระบายน้ำของดิน	ดินระบายน้ำดี
ปริมาณน้ำฝนตลอดปี	1,200-1,400 มม./ปี
การกระจายตัวของฝน	ไม่มีฝนตกในช่วง ตค.-พย. มีฝนอย่างเพียงพอ ตั้งแต่ ธค. - พค. (หลังออกดอก-เก็บเกี่ยว)
ระดับน้ำใต้ดิน	ไม่ตื้นมากใน ตค.-พย.
แหล่งน้ำ	มีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่จะให้ได้ ตั้งแต่ ธค.-กย.
อุณหภูมิ	10-20 C ในเดือน ตค.-ธค. และ 20-30 C เดือนอื่น ๆ
ความชื้นสัมพัทธ์	85-90% โดยเฉพาะ ตค.-ธค.
ปริมาณแสงแดด	สัมพันธ์กับความชื้นสัมพัทธ์
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	1-100 เมตร ควรปลูกพันธ์ ค่อม ลำเจียก กระโหลก ชมพู